

สมาธิไก่ป่า

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรมนะ ฟังธรรมๆ ถ้าเรามีสติมีปัญญา ถ้าแสดงธรรมโดยหัวใจที่เป็นธรรมมันเข้าถึงหัวใจ แต่ถ้าแสดงธรรมๆ เป็นการเทศน์โดยตำรับตำรา มันก็อ่าน เล่านิทาน เล่านิทานให้ฟังนั่นละ เขาเล่าว่า เขาเล่าว่า

นี่ก็เหมือนกัน เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เหมือนกับเขาเล่าว่า เขาเล่าว่ามา ๒,๐๐๐ กว่าปีแล้วด้วย เล่าว่ามาตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแสดงธรรมๆ มา เวลาแสดงธรรมสิ่งนั้นเป็นธรรมและวินัย เป็นธรรมวินัย ถ้าเราเป็นชาวพุทธชาวพุทธต้องมีความศรัทธามีความเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนา เวลาเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว กิเลสต้นหาความทะยานอยากในใจของเราต่างหากที่มันทำให้เราเรรวน ที่ทำให้เราไม่ได้สัจจะไม่ได้ความจริง ถ้าไม่ได้สัจจะ ไม่ได้ความจริง เพราะกิเลสต้นหาความทะยานอยากเท่านั้น

เวลาหลวงตาทำนพุด “ธรรมะมีคุณค่ามาก” ธรรมะเราแสวงหากัน เรามาประพฤติปฏิบัติเพื่อเป็นสัจธรรมในใจของตน แต่กิเลสของเราที่มันทุกข์มันยาก ที่มันล้งเลงสย ที่มันผิดมันพลาด ที่มันไม่ได้ความ ที่ทำอะไรไม่ได้เรื่องได้ราว นั่นนะ กิเลสเราทั้งนั้น กิเลสต้นหาความทะยานอยากในใจของเราทั้งสิ้น แต่เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติธรรมนะ โห! มันปฏิบัติแล้วมันแสนทุกข์แสนยาก ปฏิบัติแล้วมันสุดความสามารถ นั่นเห็นไหม เวลากิเลสมันทอนไปเรื่อยๆละ

แต่ถ้าเป็นความจริง ๆ นะ ความจริงเป็นความจริงวันยังค่ำ สัจจะเป็นสัจจะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นองค์ที่ ๔ นี้ภักดิ์กับ พระศรีอริยเมตไตรยจะมาตรัสรู้เป็นองค์ที่ ๕ แล้วอนาคตกาลอีก ๑๐ องค์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาสัมพุทธะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งเม็ดหินเม็ดทราย แต่เวลาเราศึกษาเป็นทางวิทยาศาสตร์ เวลาภพชาติ เวลาร้อยปี พันปี หมื่นปี แสนปี ล้านปี แล้วคิดดูสิว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นตั้งเม็ดหินเม็ดทรายมันมากมายมหาศาลขนาดไหน

แต่ความมากมายมหาศาลขนาดนั้น ดูสิ เวลาคนเราเห็นใหม่ เวลาเกิดมาแล้ว เวลาคนที่มิจิตใจที่เป็นคุณงามความดีปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ เห็นคนทำคุณงามความดี อยากทำคุณงามความดี เห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อยากเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จมาจากชั้นดาวดึงส์ เวลาไปโปรดพระมารดา มาเวลาลงมา มันเป็นอำนาจวาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเปิด ๓ โลกธาตุ ก็เป็นบารมีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วันมาฆบูชา สงฆ์จตุรทิศที่มาพบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมีทุกพระองค์ ด้วยอำนาจวาสนา ด้วยการสร้างสมบุญญานุการ มันถึงยิ่งใหญ่ ยิ่งใหญ่มากๆ เวลาความยิ่งใหญ่หลายๆ ความยิ่งใหญ่อย่างนั้นมันมาจากไหนล่ะ ก็มันมาจากการกระทำทั้งสิ้น

“ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นใหม่ พระโพธิสัตว์เวลาที่มีการกระทำต้องเสียสละมามากมายมหาศาล การเสียสละเป็นคุณงามความดี เสียสละจนเป็นจริตเป็นนิสัย เสียสละจนการกระทำนั้นเป็นเรื่องธรรมดา ทำเป็นเรื่องปกติ ปกติด้วยจิตใจที่ติงามมันเป็นอย่างนั้น แต่ของเรามันเป็นอย่างนั้นใหม่ล่ะ ของเรามันเป็นไปไต่ยาก

แต่เวลาคนปรารถนามีมากมายมหาศาล เวลาประวัติครูบาอาจารย์ของเรา เช่น หลวงปู่สิม “หลวงปู่มั่น ท่านบอกว่า ท่านอยู่ในเหตุการณ์ตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าลงมา จากดาวดึงส์ที่มาโปรดพระมารดา ท่านอยู่ที่นั่น นครราชคฤห์เหมือนกัน แล้วก็ตั้งความปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์มาตั้งแต่นั้น เพราะเห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นอำนาจวาสนาบารมีมันยิ่งใหญ่”

โอ! มันเป็นอย่างนั้น ทุกคนก็ปรารถนา แล้วปรารถนาจะบอกว่า ส่วนใหญ่แล้วถ้าคนทำคุณงามความดีแล้วปรารถนาก็ปรารถนาคุณงามความดีถึงที่สุด แต่เวลาทำไปแล้วมันจะมีอำนาจวาสนามากน้อยแค่ไหน ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่พยากรณ์มันก็ยังลุ่มๆ ดอนๆ เวลาคนที่ปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ เป็นครูบาอาจารย์ที่ดีนะ ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ที่ดีเป็นพระโพธิสัตว์ เวลาเขาบำเพ็ญบารมีของเขา ถ้าเป็นพระโพธิสัตว์ที่มีบารมีแก่กล้า เขาทำสิ่งใดมันยิ่งใหญ่ เขาทำแล้วมันประสบความสำเร็จ

แต่อย่างของเรา เราเพียงปรารถนา เราก็สร้างบุญญาธิการของเรา มันเหมือนอึ่งอ่าง อึ่งอ่างๆ เวลาฝนตกฟ้าร้องก็อึ่งอ่างๆ เพราะอะไร เพราะการกระทำของเราเริ่มต้นใจ แล้วพอเริ่มต้นไปได้มากน้อยแค่ไหนแล้วมันก็ท้อแท้ ทำสิ่งใดแล้วเป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์

ดูสิ เวลาในทางสังคมนตรี นี่พูดถึงว่า เวลาสิ่งที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ จะมีอำนาจวาสนาบารมีได้อย่างนั้น ผู้ที่เห็นๆ แล้วก็อยากเป็นอย่างนั้น ถ้าอยากเป็นอย่างนั้นแล้ว คำว่า “อยากเป็นๆ ใจ”

แต่ของเรา เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วพระพุทธศาสนา กิ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง คำว่า “เจริญอีกหนหนึ่ง” เรามีครูบาอาจารย์ของเราที่มาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเห็นใหม่

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยนี้ไว้ เวลาปรารถนาหรือสัตว์ขันธ์สัตว์ เวลาปรารถนาหรือสัตว์ขันธ์สัตว์ ๘๐ ปี ๘๐ ปี เห็นใหม่ ขวนขวายการกระทำมากมาย สิ่งต่างๆ

เพื่อให้หลุดพ้นจากกิเลสใน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม “เราเป็นไก่ตัวแรก
ที่เจาะฟองอวิชชาออกมา”

เราเป็นไก่ตัวแรก คำว่า “ไก่ตัวแรก” ขึ้นมา เจาะฟองอวิชชาออกมา เวลาเจาะฟองอวิชชา
เจาะมาด้วยอะไร เจาะมาด้วยอำนาจวาสนาบารมีของท่าน เจาะมาด้วยปัญญาของท่าน อาส
วักขยญาณในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำลายกิเลสอวิชชา ทำลายพญามาร
ครอบครวของมารจบสิ้นไปในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม ตรัสรู้ที่ไหน ตรัสรู้ที่โคนต้นโพธิ์ โคน
ต้นโพธิ์มันอยู่ที่ไหน โคนต้นโพธิ์อยู่ในป่าในเขาในไหน จะเห็นว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
เป็นไก่ตัวแรกที่เจาะฟองอวิชชาออกมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นพระป่าใน
เป็นไก่ป่า

ไก่ป่าๆ เพราะมันอยู่ในที่สงบที่วิเวกในที่สมควรแก่การงาน เวลาทำหน้าที่การงาน งาน
การรื้อค้นกิเลสมันต้องมีสัปบายะ สถานที่ที่ควรแก่การกระทำใน

ถ้าการกระทำสิ่งที่ทำมาแล้วในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เสวยวิมุตติสุขๆ คำ
ว่า “วิมุตติสุข” มันสมเหตุสมผล มันเป็นกิจจะลักษณะ มันสมบูรณ์แบบ มันสมบูรณ์แบบในใจ
อันนั้นใน ถ้าเป็นความจริงนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมๆ ได้บัญญัติศีลมา
ได้ยสะมา เวลาท่านพูด พูดตั้งแต่เริ่มต้นมา

“ภิกษุทั้งหลาย เธอกับเราพ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์”

บ่วงที่เป็นโลกๆ ดูโลก ดูมารยาสาไถยของสังคัมสิ ดูกิเลสมันปลิ้นปล้อนที่มันหลอกมันลวง
มันชิงดีชิงชั่วกันสิ นี่ใน บ่วงของโลก ถ้าใจมันพ้นแล้วนะ มันเรื่องของเขา ใครจะชิงดีชิงชั่ว ทำ
ความชั่วร้ายอย่างไร นั่นกรรมของสัตว์ แล้วเวลาเขาทำแล้ว เขาคิดว่ามันไม่มีสิ่งใดที่กรรมตาม
ทันเขาได้ เขาไม่เชื่อเรื่องเวรเรื่องกรรม ถึงเวลาแล้วเวลามันให้ผลขึ้นมามันจะเจ็บแสบของมัน
เขาชิงดีชิงชั่วใน นี่พูดถึงบ่วงของโลก

บ่วงที่เป็นทิพย์ๆ พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและเป็นทิพย์ มันมีอะไรที่มันจะทำให้จิตใจนี้ ไหว้ไหวง มันเป็นไปไม่ได้ มันเป็นไปไม่ได้หรอก มันมีหลักมีเกณฑ์ในใจดวงนั้น ถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริงเห็นใหม่ “เธอทั้งหลายพ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและเป็นทิพย์ เธอจงไปอย่าช้อนทางกัน โลกนี้เราร้อนหนัก โลกนี้เราร้อนหนัก”

เวลาเผยแผ่ธรรมไป แล้วเผยแผ่ธรรม เวลาเผยแผ่มันเป็นเรื่องธรรมดา มันกระจายไป กว้างขวางนัก เวลาไปนครราชคฤห์ก็ไปได้ชฎิล ๓ พี่น้อง ไปได้ยสะ ไปได้ต่าง ๆ ขึ้นมา ๑,๒๕๐ องค์ เอหิภิกขุบวชให้ด้วย สั่งสอนด้วย สันนิสิทด้วย พอสันนิสิทแล้วมันเป็นธรรมเหมือนกัน

สัจธรรม สัจธรรมมันเป็นสัจจะเป็นความจริงอันนั้น ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริง มันจะมีอะไรมา ปลิ้นมาปล่อนในใจอันนั้น มันมีอะไรสิ่งใดที่มาเป็นสิ่งที่ให้มันฉงนสนเท่ห์ ไม่มีหรอก นี่เป็นความจริง

เวลาพูดถึง นี่ไง สิ่งที่ทำนเป็นพระป่าๆ เพราะเกิดมาจากป่า เกิดมาจากป่าแน่นอน แต่เวลา มันเจริญรุ่งเรืองขึ้นมา เวลามันเจริญรุ่งเรืองขึ้นมาเห็นใหม่ คำว่า “เจริญๆ” เพราะทุกคนเห็นใหม่ โลกนี้เราร้อนหนัก เธออย่าไปช้อนกัน เพราะโลกมันเราร้อนใจ

เวลาแสดงธรรมๆ คำว่า “แสดงธรรม” เพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ ศาสนาเดียรถีย์ นิคกรณต์ เต็มไปหมด พราหมณ์ต่างๆ เวลาองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปแก้พวกพราหมณ์ พวกต่างๆ เขาไหว้ทิศ เราก็ไหว้ทิศเหมือนกัน แต่ไม่เหมือนกัน เพราะเราไหว้ทิศ ทิศเบื้องบนเป็นทิศครูบาอาจารย์ ทิศเบื้องหน้าเป็นพ่อเป็นแม่ เป็นญาติ เป็นพี่น้อง บริหารทิศ เวลาเขาไหว้ทิศ เราก็ไหว้ของเรา แต่เรากราบเราไหว้ด้วยการกระทำ เรากราบเราไหว้ด้วยสัจจะด้วยความจริง

เวลาเจ้าลัทธิต่างๆ เขามีของเขาอยู่แล้วในโลกนี้ เดียรถีย์ นิคกรณต์เต็มไปหมด สิ่งที่ทำๆ ขึ้นมา เวลาของเขาเห็นใหม่ ดูลิ ชฎิล ๓ พี่น้องเขาบูชาไฟ นั่นก็พราหมณ์เขามีฤทธิมีเดชของเขา เวลาเขามีฤทธิมีเดชของเขา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีฤทธิมีเดชมากกว่า และมาก

ด้วยธรรมด้วยนะ คำว่า “มากด้วยธรรม” มันมากด้วยความชอบธรรม ไม่ได้มีฤทธิ์มีเดชไว้อวด
พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและเป็นทิพย์

คนที่มันมีกิเลสค้นหาความทะยานอยาก มันมีสิ่งใดที่มันทำของมันได้ มันก็ทิวฏฐิมานะ
อหังการว่าตัวเองมีอำนาจวาสนา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาถึงว่า “เธอไม่ใช่
พระอรหันต์” เวลาพูดถึงชฎิลคนพี “เธอไม่ใช่พระอรหันต์” คอตกละเลยอะไร เพราะมัน
ไม่เป็นจริง ๆ แต่เพราะมีฤทธิ์มีเดชขึ้นมา พูดถึงว่าเป็นกสิณไฟ เฟงกสิณไฟ บูชาไฟ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแก้ไขมา แก้ไขมาทั้งสิ้น นี่พูดถึงว่าฤทธิ์เดชใน
หัวใจ ยิ่งมีฤทธิ์มีเดชมากน้อยแค่ไหน กิเลสมันยิ่งมากขึ้น ทิวฏฐิมานะมันมากขึ้น เพราะมันเป็น
ผู้วิเศษ มันติดใจใจของมันไป

นี่ไง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปแก้ไข แก้ไขต่างๆ ขึ้นมา เวลามันมากขึ้นมา
สิ่งที่มากขึ้นมาเผยแผ่ธรรม เผยแผ่ธรรม คนที่ทุกข์ที่ยาก คนที่มีปัญหาไปเฝ้าองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งนั้น กษัตริย์ทุกแคว้นนับถือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
พระพุทธรูปศาสนาเจริญรุ่งเรืองมาก มีคนบวชมาในพระพุทธรูปศาสนา เวลาขึ้นมาเห็นใหม่ จัฟพัค
คีย์ สัตตรสวัคคีย์ ปลอมมาบวชเพื่อลาภ เพื่อสักการะ เพื่อต่างๆ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเจริญรุ่งเรืองมา แต่มันก็เป็นเรื่องของสังคม เวลาเรื่องสังคม ธรรมะของ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถ้าเป็นสมัยพุทธกาลก็วินัยธรรม ธรรมกถึก ในสมัยปัจจุบันนี้
ก็คันทธุระ วิปัสสนาธุระ ตั้งแต่สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี สมัยกรุงเทพฯ อะไรต่างๆ มีคันทธุระ มี
วิปัสสนาธุระ คันทธุระขึ้นมาก็มีการศึกษา

พระมหากษัตริย์มีการคุ้มครองดูแล เพื่อส่งเสริมให้ศาสนามั่นคง เพราะทุกคนก็อยาก
ต้องการความสงบ ต้องการความร่มเย็นเป็นสุข ถ้าความร่มเย็นเป็นสุขเรื่องของชาติ เรื่องของ
ประชาชน ก็ให้เขามีศีลมีธรรม ถ้าเรื่องของพระก็ต้องให้มีการศึกษา เพราะการศึกษาเพื่อ
ต้องการให้ศาสนามั่นชดมันเจนขึ้นมา มีการศึกษาเวลาสอบสนามหลวงก็ไปสอบกันในราชวัง สมัย

อยุธยาต่างๆ แล้วมันเจริญขึ้น จนการศึกษามันเจริญขึ้นมา เราก็ศึกษากันแบบทางโลก มันก็เป็น การศึกษาก็เป็นวัดบ้าน

ไถ่บ้าน ไถ่ป่า เวลาไถ่บ้านมีการศึกษาเจริญรุ่งเรือง แล้วถ้ารุ่งเรืองแล้วไถ่บ้านๆ ไถ่บ้าน เขาก็อยู่กับสังคมอยู่กับโลก มีการศึกษาเห็นใหม่ เวลาที่มีการศึกษา ศึกษาที่มันเรื่องยิ่งใหญ่ ศึกษาค้นคว้าต้องมีการรับตำรา ต้องมีครูมีอาจารย์ ต้องมีการส่งเสริม ก็ส่งเสริมการศึกษาๆ นี่พระบ้าน

พระบ้านเขาก็มีการศึกษาของเขา แล้วศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คนศึกษามันก็มีกิเลสใช้ใหม่ เวลาคนศึกษามีกิเลสขึ้นไป “มันจะเป็นไปได้จริงหรือ” แม้แต่ขนาดว่าทางสังคมบอก “พระพุทธเจ้ามีอยู่จริงหรือ”

แต่ถ้ามีการศึกษาๆ ศึกษาด้วยสติปัญญาเนะ มันมีอยู่จริง ในทางประวัติศาสตร์ก็มี สถานที่ ตั้งแต่แคว้นแคว้นต่างๆ มันมีสมบูรณแบบทั้งสิ้น เพราะมันทางประวัติศาสตร์ เขาพูดกัน ได้ เขามีของเขาจริงใจ นี่พูดถึงว่าไถ่บ้าน เวลาไถ่บ้านมันคลุกมันเคลีของมัน ไถ่บ้านมันก็เป็น ความเห็นของไถ่บ้านอย่างหนึ่ง

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นไถ่ป่า ไถ่ป่าๆ เพราะฝึกฝนมาจากโคนต้นโพธิ์ ฝึกฝนมาตั้งแต่เป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ เพราะเจ้าลัทธิต่างๆ การศึกษา อย่างนั้นศึกษาโดยทิวภูมิมานะ ศึกษาด้วยความเห็นผิด อาพารดาบส อุทกดาบส เจ้าชาย สิทธัตถะได้สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ เหมือนเรา

สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ ก็ฉานใจ เวลาฉาน ฉานโลกก็ๆ ได้ฝึกได้ฝนมาทั้งสิ้น ได้ทำมาแล้ว ทั้งสิ้น แล้ววางไว้ทั้งหมดเลย

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมาตรัสรู้ เวลาตรัสรู้ที่
 บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวัภยญาณ อาสวัภยญาณ คีล สมาธิ
 ปัญญาใจ คีล สมาธิ ปัญญา

เวลาศึกษาไปฝึกฝนมากับอาหารดาบส อุทกดาบส สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ ทำไมเอาตรงนั้นล่ะ ทำไมไม่เอาตรงนั้นเริ่มต้นล่ะ เอาตรงนั้นเริ่มต้นก็นี่ไง ถ้ามันมีการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา คนเขาจะรู้ได้ เวลามาปฏิบัติแล้วได้สมาบัติมันส่งออก มันมีกำลังมันส่งออกไปๆ นั่นมันฉานสมาบัติ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมาตรัสรู้ ตรัสรู้ด้วยมรรค ศีล สมาธิ ปัญญา สมาธิๆ ทำให้เกิดปัญญาเปิดปัญญาขึ้นมาไง นี่ว่าเป็นสมาธิไง

แต่ถ้าเป็นฉานโลกีย์ล่ะ ฉานก็ส่วนเป็นฉาน ฉานองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เคยทำทุกคนก็เคยทำ ทำไมไม่เอาศีลเอาฉานเอาปัญญาล่ะ ไม่เอา เพราะมันเป็นสิ่งตัวร้ายเป็นการทำให้จิตใจเหลวไหลทั้งสิ้น ถ้าคนไม่มีสติปัญญา แต่ถ้าคนมีสติปัญญามันก็เพื่อประโยชน์ของเราขึ้นมาไง

นี่พูดถึงว่า เวลาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรมมา แล้วผู้ประพฤติปฏิบัติเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาละ พระพุทธศาสนายังใหญ่มาก พระพุทธศาสนาเห็นใหม่ ตั้งแต่เทวดา อินทร์ พรหม มาพึ่งเทศน์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทวดา อินทร์ พรหม ยังมาพึ่งเทศน์หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น มันเป็นความมหัศจรรย์ๆ เป็นความมหัศจรรย์เพราะอะไร

เป็นเพราะหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์สิ้นกิเลส พอสิ้นกิเลสเห็นใหม่ เทวดา อินทร์ พรหมเขารู้ถึงวาระจิตของเขาได้ เขาเห็นคนได้ว่าคนคิดดี คิดชั่ว เขาไม่ไปยุ่งกับคนชั่วหรือ เวลาเขาไม่ไปกับคนชั่ว ไปกับความดีๆ นั่นความดีของเขา เวลามันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาละ

นี่ไง สมาธิของพระบ้าน ไก่บ้านๆ มันก็ความประพฤติปฏิบัติแบบบ้าน นี่มีสติมีปัญญาเหมือนกันไง

โกปาๆ เวลาโกปาเป็นผู้ที่อยู่ นี่โกปามันต้องเอาชีวิตมันรอดนะ โกปามันหาอยู่หากินของมันเอง ไก่ป่านี่มันอยู่ในป่า สัตว์ในวัฏฏะ สัตว์ในโลกนี้ส่วนใหญ่ก็มาจากป่าทั้งสิ้น โดย

ทางประวัติศาสตร์ โลกมันยังไม่เจริญ มันต้องอาศัยกันอยู่เป็นชุมชน อยู่เป็นการแสวงหา ไก่ป่า ๆ มันอยู่ในป่าของมัน มันต้องมีพฤติกรรมที่ดึงามของมัน

สมาธิของไก่ป่า สมาธิของไก่ป่าเขาก็ฝึกฝนของเขามา

นี่สมาธิของไก่บ้าน ไก่บ้านไม่มีสติ ไม่มีสมาธิ มีการศึกษาอย่างไร ไม่มีสมาธิจะรักษาหัวใจของตนอย่างไร นี่เขาก็อยู่ขึ้นมาเป็นเรื่องของวิภวภูติ เป็นเรื่องของโลกที่มันเปลี่ยนแปลงไป ถึงเวลาคนที่มาประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่มาฝึกฝน ฝึกฝนขึ้นมาก็เป็นไก่บ้านก่อน เป็นไก่บ้านจะมาเป็นไก่ป่า ไก่บ้านไปบ้าน ไก่บ้านก็ไม่สนใจของตน พอเป็นไก่ป่าก็ไม่สนใจของตนก็เลยเป็นไก่บ้า ไก่ฟาร์ม ไก่

เดี๋ยวนี้โลกมันเจริญนะ เดี่ยวนี้มันมีฟาร์มไก่ แม่ไก่ยืนกรง นี่แม่ไก่ยืนกรง มันมีกรงขังของมันอยู่นะ มันยืนอยู่ในกรง นี่ไก่ฟาร์ม แม่ไก่ยืนกรง แม่ไก่ยืนกรงมันก็ได้แต่ไข่ ๆ รออาหารที่เขามาบ่อนให้ แล้วเวลามันจะมีสติปัญญา มันก็นับซี่กรง กรงที่ขังมันนั้นนะ ขังมันไว้ ขังไว้ด้วยทิวฐิมานะ ด้วยความเห็นผิดของกิเลสค้นหาความทะยานอยากในใจของตน

แต่ผู้ที่เขาจะมีสติปัญญาของเขา คูลิ ไก่ป่า ๆ มันอยู่ในป่าในธรรมชาติของมัน ถ้ามันอยู่ในป่าแล้วมันต้องแสวงหาอาหารของมัน มันต้องดำรงชีพของมัน แล้วถ้ามันดำรงชีพของมัน ถ้ามันฝึกฝนของมัน จิตใจมันเข้มแข็งนะ

ไก่บ้าน ๆ ไก่บ้านมันทำอะไรแล้วมันก็รอแต่สังคม รอแต่ชาวบ้านคอยเลี้ยงดูมันนะ คอยเลี้ยงดู คอยต่าง ๆ ฉันเป็นไก่ นะ ฉันมีหน้าที่ศึกษานะ ฉันเป็นไก่

สมาธิของไก่บ้านมันก็เป็นส่วนหนึ่ง สมาธิของไก่ป่านั้นก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ สมาธิของไก่ป่านั้นต้องเอาตัวรอด มันต้องมีสติปัญญาถึงเอาตัวรอดได้ แล้วยังเป็นหัวหน้าฝูงเขา หัวหน้าฝูง สมาธิของไก่ป่า เวลาสมาธิของไก่ป่านั้น เวลาครูบาอาจารย์ของเราไง

ดูสิ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านทำของท่าน เวลาท่านทำของท่าน ท่านบอกว่า เวลาหลวงปู่เสาร์ท่านทำสมาธิ พอทำสมาธิแล้วตัวท่านลอยขึ้นมา ตัวลอยๆ เริ่มต้นนี้โกป่า โกป่าก็ฝึกฝนของเขา เริ่มต้นของเขา นี่ผลของสมาธิที่ตัวมันลอยขึ้น ลอยขึ้นแล้วเป็นอย่างไร ลอยขึ้นไปแล้วมันถูกต้องหรือเปล่านั้น ท่านยังสงสัยในความเห็นของท่าน ท่านฝึกหัดใหม่ใช่ไหม เริ่มต้นที่ผู้ฝึกหัดใหม่ พอฝึกหัดใหม่มันมีสิ่งใดที่มันผิดพลาดขึ้นมากก็จะแก้ไข แก้ไขเพราะอะไร

เพราะธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทวเม ภิกขเว ทางสองส่วนที่ไม่ควรเสพ นี่มัชฌิมาปฏิปทา ดำริชอบ การงานชอบ เพียรชอบ มรรค ๘ มรรค ๘ เพราะมีมรรค ๘ มรรค ๘ มันประกอบไปด้วยอะไร สมาธินี้ องค์ของสมาธิมันเป็นหนึ่งของมรรค ๘ ถ้าในองค์สมาธิสมาธิมันเป็นอย่างไร สมาธิมันให้ความร่มเย็นเป็นสุขหรือไม่ ถ้ามันให้ความร่มเย็นเป็นสุขขึ้นมาสมาธิของโกป่า

การที่จะเป็นโกป่านั้น โกป่าเห็นใหม่ ประเพณีของโกป่า ดูสิ หัวหน้าฝูง โกป่ามันขึ้นตัวเดียว เวลาเทศนาว่าการ เพราะโกป่ามันมีประสบการณ์ชีวิตของเขา เขาดูแลฝูงของเขา แล้วถ้าเวลาฝูงของเขา เวลาโกป่ามันจะแย่งเป็นผู้นำ โกป่ามันตีกันนะ ตีกันเพื่อเป็นผู้นำฝูง

ครูบาอาจารย์หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านฝึกหัดของท่าน ท่านประพฤติปฏิบัติของท่านมาก่อน เวลาท่านฝึกหัดประพฤติปฏิบัติมาก่อน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กิ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เวลาใครพูดกันก็พูดกันขึ้นมาบอกว่าพุทธพจน์ๆ นี้อยู่ในพระไตรปิฎก ในพระไตรปิฎกทุกคนก็ศึกษาทั้งสิ้น แต่ศึกษาแล้วนี่ศึกษามาเพื่อเป็นประโยชน์ ศึกษา มา ศึกษาด้วยความเคารพ ไม่ได้ศึกษามาด้วยกิเลสตัณหาความทะยานอยาก ศึกษาว่า ว่าพยายามฉกชิงหยิบฉวยว่าเป็นสมบัติของตน ว่าตนเป็นผู้ที่มีปัญญา ผู้อื่นที่ศึกษาแล้วปัญญาไม่สู้เรา

มันเป็นจริตนิสัย มันเป็นอำนาจวาสนา ถ้าอำนาจวาสนาที่ดึงดูดเขาศึกษาแล้วนี่เขาจนสนเท่ห์ เขาก็ตรวจสอบค้นคว้าเพื่อความเป็นจริงของเขา ผู้ที่มีปัญญาอ่อนเขาก็รู้ของเขาได้แค่ไหน เขาก็เชื่อของเขาได้แค่นั้น บางอันที่เชื่อไม่ได้ เขาบอกว่าไอ้มันแต่งเติมเข้ามา ไอ้มัน... นั่นก็เป็นสิทธิของคน

แต่เวลาในพระไตรปิฎก ในธรรมวินัยก็บอกไว้ “กึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง” ความว่าจะเจริญนะ ดุสิต ในแคว้นแคว้นต่างๆ ก็มีศึกมีสงคราม มีการกระทำกันมาตลอด ทั้งๆ ที่เป็นชาวพุทธด้วยกันทั้งสิ้น พอมีศึกมีสงครามขึ้นมามันก็ถ่ายเท ถ่ายเทวัฒนธรรมกันไป สิ่งใดที่เป็นประโยชน์ เป็นคุณประโยชน์ มันก็เป็นประโยชน์ที่ทำความคุณงามความดี สิ่งใดไม่เป็นประโยชน์มันก็รับรามาพันทกันไปไง สิ่งต่างๆ มันก็พัฒนาของมันมา

นี่พูดถึงสังคมๆ นะ เวลาสังคมในเมื่อมีศึกมีสงคราม ความเป็นอยู่ของประชาชนก็อัศจรรย์ขาดแคลน สมณะๆ มันก็ต้องหลีกเลี่ยง สมณะเพราะเวลาจะเข้าพรรษา พระอธิฐานพรรษาแล้ว ถ้าบ้านเรือนที่เขาโยกย้ายไป พระจำพรรษาให้ตามไปได้

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาวางธรรมและวินัยนี้ไว้ บริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ภิกษุ ภิกษุณีอาศัย อุบาสก อุบาสิกาดำรงชีพ อุบาสก อุบาสิกาขึ้นมา เขาก็หวังหวังว่า ภิกษุ ภิกษุณีได้ศึกษาได้ประพฤติปฏิบัติได้มีคุณธรรม มากน้อยแค่ไหนคอยเป็นเนืองนิตย์ของอุบาสก อุบาสิกา สิ่งต่างๆ มันก็พัฒนาของมันมา

แต่ธรรมะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “กึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง” เวลาสิ่งที่เจริญ เจริญตั้งแต่สมัยพระจอมเกล้าฯ พระจอมเกล้าฯ มาบวชในพระพุทธศาสนาเพื่อจะไปครองราชย์ แต่ก็มีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก็ต้องบวชมา แล้วก็พยายามศึกษาค้นคว้า เพราะบวชแล้วก็จะเอาเนื้อหาสาระไป

นี่ไง เวลาหลวงปู่มั่นท่านพูด ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เจริญตั้งแต่สมัยพระจอมเกล้าฯ มา พระจอมเกล้าฯ มาฟื้นฟูเรื่องธรรมและวินัย เรื่องความชัดเจนของการ

ประพาศติปฏิบัติ ถ้าเรื่องการประพาศติปฏิบัติคั่นคว่าในพระไตรปิฎก แล้วออกคั่นคว่า ออกเดินธุดงค์ ออกเพื่อคั่นคว่าหาสัจจะความจริง เพราะต้องการคุณธรรม ต้องการพ้นจากทุกข์

แต่ก็ด้วยวาสนาเห็นใหม่ ด้วยวาสนามันก็เกิดเป็นพระกรรมฐาน พระกรรมฐานขึ้นมา ก็มีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เวลามาประพาศติปฏิบัติของท่าน คั่นคว่าในใจของท่าน เวลาคั่นคว่านี้ใจให้มันเป็นจริง ๆ ขึ้นมา เวลาเป็นจริงคั่นคว่าขึ้นมาี่สมาธิของโกปา

เวลาหลวงปู่มั่นท่านฝึกหัดปฏิบัติของท่าน ด้วยการคุมครองดูแลของหลวงปู่เสาร์ เวลาหลวงปู่เสาร์บอกว่า เวลาท่านนั่งของท่านนี้ฝึกหัดใหม่ นี่สมาธิของโกปา ว่ามันลอยขึ้นไป ๆ ท่านก็สงสัยท่านก็คั่นคว่าตรวจสอบ แล้วเวลาจะเป็นจริงขึ้นมา สิ่งที่ส่งออก ๆ เวลาลอยขึ้นไปมันเป็นอาการของจิต อาการของจิตมันถูกหรือผิดละ เพราะอะไร เพราะถ้าเป็นสัมมาสมาธิ สมาธิของโกปามันจะพัฒนาไปมากกว่านี้อีกมากมาย

เวลาหลวงปู่มั่นท่านบอกว่าเวลาท่านทำความสงบของใจ พอใจมันสงบมันเห็นตัวของท่านไปเดินจงกรมอยู่บนก้อนเมฆเลย นี่พูดถึงว่าคนที่ม่อำนาจวาสนาบารมี

แต่เวลาของหลวงตาท่านออกประพาศติปฏิบัติใหม่ ๆ เวลาท่านทำความสงบใจ ๆ เวลาจิตมันเห็นเป็นเหมือนไฟพะเนียง แตกออกมาจากหัวใจจากจิต ท่านตามดูนะ โอ้โฮ! มันสว่างไปหมดเลย

นี่ใจ สิ่งที่มีมันเป็นอย่างนี้มันเป็นอาการของใจ มันเป็นเบสิกเป็นพื้นฐาน เวลาคนนักก็พาจะออกกำลังกายขึ้นมา ให้หมอวัดความดันตรวจโรค แล้วก็เริ่มจะประพาศติปฏิบัติ มันเป็นแค่พื้นฐาน

สมาธิของโกปา ๆ แต่สมาธิอย่างนี้มันเป็นพื้นฐานเป็นการเริ่มต้นในการประพาศติปฏิบัติในการเริ่มต้นปฏิบัติขึ้นมา มันจะปฏิบัติเข้ามาในใจของตบใจ มันยังมีไปข้างหน้า เพราะบุคคล ๔ คู่ เริ่มต้นตั้งแต่ประพาศติปฏิบัตินะ ปุ่ชุนคนหนา เวลาปุ่ชุนคนหนามันล้มนุกคูกคูกคูลานมาทั้งสิ้น ปุ่ชุนคนหนาแล้วเวลาจะกระทำขึ้นมาจากปุ่ชุนเป็นกัลยาณชน

ครูบาอาจารย์ที่เป็นจริง ๆ ท่านจะเห็นของท่าน ท่านจะรู้ของท่าน เพราะปุณฺณ ดุเราสี เรา เป็นอุบาสก อุบาสิกา พระที่ประพฤติปฏิบัติจิตมันสงบ สงบระงับง่ายไหม แล้วหลวงปู่เสาร์ หลวง ปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติของท่านมา ท่านพยายามรักษาใจของท่าน แล้ววิธีการ ๆ ข้อวัตร ปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ของใจ เวลาหลวงปู่มั่นท่านวางพื้นฐานไว้เลย มันเป็นเครื่องอยู่ของใจ ใจมัน อยู่ที่ไหน

ใจเรานะ เราเกิดมามีกิเลสต้นหาความทะยานอยาก คนเกิดมามันมีกิเลสทั้งสิ้น แล้วกิเลส มันเป็นจริตนิสัย จริตนิสัยของคนเหมือนกันไม่มี

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นใหม่ มันเข้ากันโดยธาตุ เวลาเข้ากัน โดยธาตุนะ

ลูกศิษย์ของพระสารีบุตรเป็นผู้ที่มีสติปัญญาทั้งสิ้น

ลูกศิษย์ของพระโมคคัลลานะเป็นผู้ที่มีฤทธิ์มีเดช ชอบฤทธิ์ชอบเดชจะไปอยู่กับพระโมคคัล ลานะ เพราะพระโมคคัลลานะรู้วาระจิต รู้ความรู้สึก สั่งสอนให้ได้เป็นอย่างดี

ลูกศิษย์ของเทวทัตชอบลามกจกเปรตอย่างนั้น

นี่เข้ากันโดยธาตุ เข้ากันโดยธาตุคือมันชอบกันโดยธาตุ ความชอบ ๆ ใจ นี้พูดถึงโดยธาตุ นะ ยังไม่พูดถึงจริตนิสัยเลย ยังไม่ได้พูดถึงกิเลสเลย แล้วมันจะเหมือนกันได้อย่างไร มัน เหมือนกันไม่ได้หรอก แต่มันมีอำนาจวาสนาหรือไม่

นี่พูดถึงสมาธิของไก่ป่าไป ถ้าสมาธิของไก่ป่าเห็นใหม่ ถ้ามันเป็นความสงบความระงับ ขึ้นมานั้นก็เริ่มรักษาใจของตนให้ได้ ถ้ารักษาใจของตนให้ได้ ถ้ามีสมาธิขึ้นมามันพออยู่พอกินไป

เวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติด้วยสติปัญญาที่อ่อนด้อยไป มีอะไรเกิดขึ้นมานี้ โอ้โฮ! คุณธรรม ๆ ไร้สาระ ไร้สาระมาก เพราะปุณฺณ กัลยาณชน

เวลาครูบาอาจารย์นะ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นที่ท่านวางข้อวัตรปฏิบัติไว้ก็เพื่อเหตุนี้ แล้วในวงกรรมฐานหลวงตาท่านใช้คำว่า “ครอบครวัตรกรรมฐาน” เวลาครอบครวัตรกรรมฐาน เวลาที่จะมาประพฤติปฏิบัติ จิตของใครมันมหัศจรรย์อย่างไร จิตของใครรับรู้ได้อย่างไร ถ้าจิตเราสงบรับเข้ามาแล้วนี่มีครูบาอาจารย์ที่ท่านคอยชี้แนะ

การชี้แนะคืออะไร สมาธิมีการเข้าและการออก เวลาการเข้าการออก เข้า เข้าสมาธิอย่างไร เวลามันออกจากสมาธิแล้วจะรักษาอย่างไร แล้วมันจะเริ่มต้น เริ่มต้นให้จิตตั้งมั่นอย่างไร ถ้าจิตมันตั้งมั่นขึ้นมาแล้ว ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาญาณ สมาธิของไก่อปา

สมาธิของไก่อบ้านกับสมาธิของไก่อป่า ไก่อป่ามันยืนกรงใจ มันยืนกรง มันนับแต่ซี่กรง แล้วมันอยู่ในกรงนะ มันนับแต่ซี่กรง เวลาจะกินมันต้องให้คนเอาอาหารมาให้ แล้วถ้ามันไม่ใช่ เขาก็ไม่ให้อาหารนะ

ไก่อบ้าน ไก่อบ้านนะ เขาก็ต้องมีสติปัญญาของเขา เขาจะศึกษา คันถุระ วิปัสสนาธุระ คันถุระนี่การปกครอง ถ้าเป็นธรรมๆ นะ คำว่า “เป็นธรรม” คนที่มีอำนาจวาสนาก็ความเป็นธรรมของเขา เขาประพฤติปฏิบัติ เขาทำคุณงามความดีเพื่อเขาๆ นะ เพราะคนมันไผ่ดีใจ

ถ้าคนเข้ากันโดยธาตุ ธาตุมันดีมันงาม มันทำคุณงามความดีของมัน แต่ธาตุที่มันจะมาทำลายกิเลสนะ กิเลสๆ นี่ หลวงปู่มั่นว่า “จิตนี้แก้ยากนัก จิตนี้แก้ยากนัก” แล้วหลวงตาท่านพูดไป สิ่งที่น่ากลัวที่สุดคือกิเลสในใจของคน ถ้ามันยังมีกิเลสค้นหาความทะยานอยากมันไม่มีความแน่นอนหรือ มันพลิกมันแปลงขึ้นไป มันถึงคราวถึงวาระของมัน มันแสดงออกทั้งสิ้น ถ้ามันแสดงออกทั้งสิ้น นี่ไง ครูบาอาจารย์ท่านถึงต้องระวังใจ นี่คือพระกรรมฐานเรา

พระกรรมฐานนี้สมาธิของไก่อปา สมาธิของไก่อปาเขาพยายามรักษาของเขา มีข้อวัตรปฏิบัติไว้เป็นเครื่องอยู่ๆ เป็นเครื่องอยู่เพื่อให้หัวใจมันไม่ฟุ้งซ่านจนเกินไป ถ้ามันพอใจหรือไม่ ถ้ามันไม่พอใจขึ้นมามันติดมันตันของมัน ถ้ามันติดมันตันของมัน เขาก็อดนอนผ่อนอาหารไป

เวลาชำระดูแลใจของตนใจ ไม่ให้กิเลสมันครอบงำใจ ถ้าไม่ให้กิเลสมันครอบงำ นี่สมาธิ สมาธิของโกปา เวลาสมาธิของโกปาต้องหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ เขามีการกระทำของเขา

ถ้าไม่กำหนดบริกรรมด้วยความดีต่อต้าน เวลามันต่อต้านขึ้นมา มันอวดดีใจ อวดดีว่า “สมาธิมันมีอยู่แล้ว สมาธิมันมีอยู่กับเรา” แล้วก็อยู่กับสมาธิอย่างนั้น นั่นมันเป็นสมาธิหรือ

โดยธรรมชาตินะ เวลาศาสนาเจริญรุ่งเรืองขึ้นมา ทุกคนก็เคารพบูชาใช่ไหม ทุกคนก็เคารพบูชา เราเป็นชาวพุทธ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แก้วสารพัดนึก แล้วเวลาครูบาอาจารย์ท่านทำ ท่านประพฤติปฏิบัติจนได้คุณธรรมในใจของท่าน ท่านมีความสุขของท่าน นี่ใจ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตาท่านพูดเลย อยู่คนเดียวมีความสุขที่สุด เพราะสรรพสิ่งในโลกนี้มันเป็นอนิจจัง สรรพสิ่งในโลกนี้แปรปรวนตลอด ไม่มีสิ่งใดคงที่ ไม่มีสิ่งใดเป็นสมบัติของตน แร่ธาตุทรัพย์สินของโลกนะ

แล้วเวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติของท่านขึ้นมา ถ้าเป็นสมาธิของโกปา เพราะโกปามันยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ มันต้องให้จิตมีกำลัง มีสติเป็นสัมมาสมาธิที่มันคงแข็งแรง เวลาเราทำความสงบของใจกัน จิตตั้งมั่น ๆ เวลาจิตตั้งมั่นแล้วถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนา วิปัสสนามันเห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริง

เวลามันพิจารณาของมันไปเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป โอ้โฮ! มันมหัศจรรย์ ๆ แล้วมหัศจรรย์นะ เวลาคนเดินขึ้นไป ถ้าวิปัสสนาไปได้ เวลาปัญญามันหมุนไป ปัญญามันพัฒนาของมันไป มันจะมีความมหัศจรรย์ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ ถ้าจิตมันตั้งมั่น ถ้าจิตมันมีกำลังของมัน มันไม่ใช่ว่า โอ้ย! เห็นตัวลอย เห็นแสงต่าง ๆ

มันเป็นโดยข้อเท็จจริงนะ เวลาจิตมันสงบแล้วมันสว่างไสว มันอยู่ที่อำนาจวาสนา มันอยู่ที่จิตนิสัย จิตนิสัยของคนถ้ามันเป็นอย่างนั้นมันก็เป็น แต่ถ้าเป็นอย่างนั้นแล้วตามแสงไปแล้วจบหมด ส่งออก แล้วถ้ามันเห็นละ มันเห็นโดยข้อเท็จจริง จิตถ้ามันสงบแล้วมันจะมีแสงวูบ ๆ วับ ๆ

แค่สมาธิ ยังไม่ได้วิปัสสนาอะไรกันเลย แล้ววิปัสสนาคืออะไร วิปัสสนาก็คือนับซี่กรงโกใช้ใหม่ นับซี่กรงโกนับมีกักรง มีกัซี่ ซี่กรง พอมีนิดหน่อยก็เจ็ยแจ้วไป นั่นเป็นกิเลส ใอนั้นมันโกของเรา เป็นสมบัติของเรา โกบ้า สมาธิของโกบ้า คือบ่นพร้าเพื่อ คิดว่าเป็นสมบัติของตนๆ เป็นโกบ้า มันเลยไม่เป็นโกบ้าน

โกบ้านนะ โกบ้านเขาก็กยังมีสติสัมปชัญญะของเขา เขายังซื่อสัตย์กับธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ภาษาบาลี เขาก็ศึกษาจากบาลี ศึกษาจากธรรมวินัย ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเรา เขาเคารพศาสดา ผู้ใดกล่าวตู่พุทธพจน์ พระสงฆ์สวดถึง ๓ หน ไม่ถอนทิวฐิมานะของตนเป็นอาบัติสังฆาทิเสส น้อยอยู่ในวินัยนั่นแหละ

แต่โกบ้านอกของเขาถูกต้องหมด เราเป็นโกป่า โกป่านี้เราเคยทำมาหมดแล้ว เราเคยเป็นโกป่ามาก่อน แล้วเราทำของเราไม่เป็น เราก็กเลยมาเป็นโกบ้านี่ไง แล้วบอกโกป่าไม่มี โกป่าทำไม่ได้ โกป่าไม่มีวุฒิกภาวะ โกป่าไม่มีความสามารถ

แต่สมาธิของโกป่า แค่นี้หลวงปู่เสาร์ท่านทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าความสงบของใจเข้ามาแล้วนี่อาการ ด้วยอำนาจวาสนา เห็นใหม่ อาการของจิตมันยกขึ้น มันมีพลังที่ยกตัวขึ้น ท่านก็พิสูจน์ของท่าน พอพิสูจน์แล้วนะ แล้วก็วาง พิสูจน์ว่ามันเป็นอย่างไร พิสูจน์แล้วนี่สมาธิไง สมาธิคือสมาธิ จิตสงบแล้วถ้ามันมีสติสัมปชัญญะ ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ เพราะศีล สมาธิ ปัญญา สมาธิเขาให้ยกขึ้นสู่วิปัสสนา สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน

ไม่มีสมถกรรมฐานมันเป็นวิปัสสนิก พอวิปัสสนิกขึ้นมาแล้ว มันก็เป็นเรื่องของความนึกคิดทั้งสิ้น เป็นจินตนาการ จินตมยปัญญามันจินตนาการไปทั่ว ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ที่ดีนะ

ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ดีเห็นใหม่ ครูบาอาจารย์ที่ดีท่านจะให้เหตุให้ผล ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ สิ่งที่เป็นจินตนาการที่รู้ที่เห็นต่างๆ จะเห็นเทวดา เห็นอินทร์ เห็นพรหม เห็นกัสักแต่ว่าเห็น แล้วถ้าเห็นแล้วมีประโยชน์อะไรหรือไม่ นี่ไง สมาธิของโกป่า สมาธิ

ของไก่ป่าไง เพราะไก่ป่ามีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น มีครูบาอาจารย์ที่ท่านสมบุกสมบันมาก่อน เวลาสมบุกสมบันมาก่อนทำสิ่งใดให้มันเป็นประโยชน์กับเราไง

ถ้าไม่เป็นประโยชน์กับเรา เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เวลาออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาทำความสงบใจได้ โอ้ย! มันมีความสุขใจมาก แล้วถ้าไม่มีสติปัญญาที่ดูแลรักษามันจะเสื่อม โดยธรรมชาติมันเสื่อมทั้งนั้น สิ่งใดมันเจริญแล้วเสื่อม เจริญแล้วเสื่อม เวลาจิตมันเสื่อมมันทุกข์ มันยากทั้งสิ้น เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านอบรมสั่งสอนมาเพราะอะไร เพราะคนทำงานมันจะเคยเผชิญกับความเจริญแล้วเสื่อม เวลาเจริญแล้วเสื่อม เวลาเสื่อมแล้วจะเอาขึ้นมาได้อย่างไร

คนที่ไม่มีอำนาจวาสนา เวลาเจริญขึ้นมา มันก็คิดว่าสิ่งนั้นเป็นสมบัติของตน เวลามันเสื่อมไปแล้วมันท้อแท้ ธรรมดาของมันเสื่อม สึกไปมากมายมหาศาล ลองสึกไปมากมายมหาศาล แล้วเวลาที่ยังอยู่นี่มันก็อาศัยของเก่า อาศัยของเก่าคือมีแต่สัญญาใจ สมาธิจะเป็นอย่างนั้น ปัญญาจะเป็นอย่างนั้น แต่ไม่มีสิ่งใดเป็นเนื้อหาระยะ ไม่มีสิ่งใดเป็นกิจจะลักษณะ ไม่มีสิ่งใดเป็นสมบัติของตน

ถ้ามีสมบัติของตนมันมีความสุข “สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี” จิตสงบนี้สมาธิของไก่ป่า ๆ ถ้าไก่ป่านะ เขารักษาสัมมาสมาธิ รักษาจิตที่ตั้งมั่น รักษาจิตที่มีคุณธรรม ถ้าจิตที่มีคุณธรรม คนที่มีอำนาจวาสนา ถ้ามีสมาธิแล้วมันรู้จักผิดชอบชั่วดี คนที่จิตสงบแล้วมันรักษาจิตของตน มันเคารพพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์

เวลาจิตมันเสื่อม จิตมันเสื่อมมันท้อแท้ พ้อท้อแท้ขึ้นแล้วมันยิ่งใหญ่ มันจะหาสมบัติของตน หาตำแหน่งยศถาบรรดาศักดิ์ นั้นพูดถึงเวลามันเสื่อม

แต่ถ้ามันเจริญขึ้นมา มันเจริญขึ้นมาเพื่อประโยชน์กับตนนะ แค่จิตสงบนี้พุทธรูป ฐิติ ฐิติน ผู้เบิกบาน แต่พุทธรูปมันเจริญแล้วเสื่อมด้วยสติด้วยปัญญา สมาธิของไก่ป่าๆ สิ่งที่อยู่เห็นขึ้นมามันส่งออก เวลาส่งออกขึ้นมา ถ้ามันสมาธิส่งออก พลังงานส่งออกใจ

เวลาเดี๋ยวนี้โทรศัพท์มือถือเวลาแบตเตอรี่หมดๆ แบตหมดใช้อะไรก็ได้ ถ้าแบตมันชาร์จแบตแบตเต็มนะ โทรศัพท์มันก็ใช้ได้ก็เหมือนกัน ถ้ามีสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้

ถ้าสมาธิก็เบต ถ้าเบตมันหมดแล้วแต่คนยังเป็นคน พระมาจากคน ถ้าเบตมันหมด เบตมันหมดก็เรื่องโลกๆ ใจ โลกียปัญญา โลกุตตรปัญญา โลกียปัญญาๆ ก็สามัญสำนึกใจ แล้วสามัญสำนึกมันเข้ากันด้วยธาตุใจ แล้วถ้าด้วยจิตนิสัยใจ แล้วมันก็ไหลไปใจ เวลาเบตมันหมดใจ

ทำสมาธิ ทำสมาธิก็เพื่อชำระเบตขึ้นมา ถ้ามันมีเบตแล้วมันไม่ใช่สามัญสำนึกที่คุยกันเอง ใจ เพราะโทรศัพท์มันมีคลื่น มันติดต่อกับสังคมภายนอกได้ มันสื่อสารได้ สมาธิสมาธิๆ ถ้าจิตมันสงบแล้วถ้ามันยกขึ้นสู่วิษัสนาได้ แต่ตัวเบตๆ นี่ใจ นี่สมาธิของโกปา ไม่ใช่สมาธิของโกปา

สมาธิของโกปามันเป็นเรื่องปุถุชน เวลาเบตมันหมดแล้วใจ เราก็เคยทำ เราก็เคยตัวลอยไปลอยมา เราเคยเห็นจุดเห็นไฟเห็นดวงต่างๆ คนบ้ารู้มากกว่านี้อีก คนทำงานหนักเวลามันจะเป็นลม ดาวเต็มท้องฟ้าเลย จิตนี้มหัศจรรย์นัก แล้วเป็นภาวะอย่างนั้น มันเป็นประโยชน์สิ่งใด จิตที่มันรู้มันเห็นร้อยแปด เวลาไม่มีครูบาอาจารย์ คนที่อาภัพ เวลามันไปรู้ไปเห็นสิ่งใดแล้วตกใจ หลุดเลย จากคนปกติกลายเป็นคนเสียจริตไปก็เยอะเยอะไป

แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์ สิ่งที่มันเสียจริตไปแล้ว ก็พยายามสร้างสติตั้งสติ อยู่ที่วาสนา เพราะคนพุดใจ เวลาปฏิบัติระวังนะๆ ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะไม่เป็นอะไรทั้งสิ้น จะมีสิ่งใดที่มันจะสยดสยองขนาดไหน ถ้ามันเห็นนะ ถ้ามันเห็น เห็นสยดสยองแล้วตั้งสติไว้ จบหมดละ เพราะว่าอะไร

เพราะธาตุรู้สิ่งใดที่เราเห็น เรารับรู้ไปจากจิตทั้งสิ้น แล้วถ้าไปจากจิตทั้งสิ้น เราบริกรรมพุทโธ ถ้าพุทโธ อยู่กับพุทโธชัดเจนแล้วมันจะเห็นสิ่งใดได้ พุทโธๆๆ เนี่ย แล้วถ้าพุทโธแล้วถ้าจิตมันสงบ จิตมันเป็นจริงขึ้นมา เรารู้ได้

ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัตินี้สมาธิของโกปา สมาธิของโกปา โกปาวลามาทุกข์มันยากนะ มันยังไม่มีกิเลสคอยรุมเร้าใจ ถ้ามีกิเลสคอยรุมเร้ามันร้อนมันร้อนนะ หน้าขึ้นอกตรม แต่ถ้ามันมีสติมีปัญญาขึ้นมา สมาธิของโกปาๆ ใจ เขาต้องมีคำบริกรรมพุทโธ อาณาปานสติ แล้วปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าปัญญาชนๆ นี้ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ

ไอ้ปัญญาอบรมสมาธิเขาคิดว่าเป็นวิปัสสนาไง เพราะคำว่า “ปัญญาอบรมสมาธิ” มันก็ตริกในธรรม ตริกในความรู้สึกนึกคิด เวลามันหยุด มันหยุดแล้ว นั่นละสมาธิเกิดจากปัญญาอบรมสมาธิ สมาธิไง สมาธิมันยังไม่สุ่มรรค ๘ ไง เพราะปัญญาอบรมสมาธิคือสามัญสำนึก คือความคิดของมนุษย์ ความคิดของโลก ความคิดของโลกทัศน์ ความคิดกับภวาสวะ ความคิดเกิดจากเรา

เวลาเป็นสมาธิๆ สมาธิไม่มีตัวไม่มีตน ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา แต่สติสัมปชัญญะพร้อมนี้สัมมาสมาธิ คนที่มีอำนาจวาสนายกขึ้นสู่วิปัสสนาได้

คำว่า “ยกขึ้นสู่วิปัสสนา” มันจะเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง การเห็นกายเห็นอย่างไร การเห็นกายถ้าเห็นกายโดยเห็นเป็นภาพ ถ้าเห็นกายก็จิตเราตั้งมั่นหรือไม่ คนที่เห็นกายเป็นภาพนะ เป็นภาพแบบภาพทีวีหรือเห็นเป็นเนื้อก้อน เห็นเป็นอวัยวะ เห็นเป็นก้อนเนื้อ เห็นเป็นหัวใจ เห็นเป็นตับ ฟังผิด เห็นเป็นอวัยวะต่างๆ ความเห็นร้อยแปด นี้วาสนาของคนทั้งสิ้น

แล้วสมาธิ สมาธิที่มันตั้งมั่นนะ สมาธิที่มันเข้มแข็งนะ เวลาจิตที่คนยังภาวนายังไม่เป็น ถ้าจิตมันตั้งมั่น จิตมีกำลังขึ้นมาเวลามันเห็น มันเห็นภาพใสเป็นแก้วเลย นั่นสมาธิมากเกินไป ถ้าสมาธิมากเกินไปมันไม่ขมิมาปฏิบัติ เพราะสมาธิเป็นองค์หนึ่งในมรรค ๘ งานชอบหรืองานไม่ชอบ

อาหารถ้ำรสมันจัด อาหารที่มันใส่เครื่องปรุงมากเกินไปมันก็กินไม่ได้ อาหารไม่มีเครื่องปรุงเลยมันก็จืดชืด ไอ้ที่พูดอาหารนะ เพราะอาหารมันหาได้จากท้องถิ่น

แต่ศีล สมาธิ ปัญญา งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ มันหาจากไหน มันไม่มีอยู่ในท้องตลาด มันเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันทิฏฐิโก เป็นความรู้เฉพาะตนในจิต เป็นความเห็นของหัวใจ ไม่ใช่ความเห็นของสมอง ความเห็นการวิเคราะห์ห้วงจักรการคาดการณ์ การวิเคราะห์การวิจัย การคาดการณ์นี้เป็นปัญญาอบรมสมาธิ เพราะเราการคาดการณ์โดยตริกในธรรมเปรียบเทียบ

กับวิเคราะห์วิจัยกับธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของตน
สูงสุดก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิ

แต่เขาไม่รู้ ไก่อปา ไก่อบ้ำมันไม่รู้ มันนับซีกรงที่มันยืนอยู่ในกรงนั้นละ แล้วภูมิใจๆ นะ ภูมิใจ
มาก ภูมิใจโดยความล่งเลสงสัย ภูมิใจโดยความไม่รู้ของตน เพราะความไม่รู้ของตนถึงว่าภูมิใจใน
ความเห็นของตน

**แต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเรามีความรู้ความเห็นสิ่งใด ท่านจะ
เทียบ ท่านจะเคียง ถ้าเทียบเคียงขึ้นมาแล้วเป็นจริงหรือไม่เป็นจริง**

ดูหลวงปู่มั่นสิ หลวงปู่มั่นเห็นใหม่ ดูท่านประพฤติปฏิบัติใหม่ๆ เวลาพิจารณากายๆ ก็
พิจารณาโดยสามัญสำนึก พิจารณาโดยวิทยาศาสตร์ พิจารณาโดยความคิดของเรา
ไง พิจารณาโดยข้อเท็จจริงของโลกไง แต่พิจารณาไปแล้วก็เท่านั้น เพราะไม่มีสมาธิไง
เพราะไม่เข้าถึงจิตใจ

แล้วพิจารณาแล้วพิจารณาเล่า อ้อ! ทำไม่เป็นเช่นนั้น สุดท้ายแล้วมาลาพระโพธิสัตว์
ลาบุญกุศลที่ได้สร้างมา บุญกุศลนั้นจะทำให้จิตใจนี้ก้าวหน้าไปข้างหน้า ถ้าพระโพธิสัตว์ทำได้แค่
ฉานโลกีย์ พระโพธิสัตว์เข้าสู่อริยมรรคอริยภูมิไม่ได้ เพราะถ้าเข้าได้สำเร็จเป็นพระโสดาบันมัน
ไปไหนละ

พระโพธิสัตว์ไม่มีต้นไม่มีปลาย จนกว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ใดเป็นผู้
พยากรณ์ ถ้าพยากรณ์แล้วกลับไม่ได้ แต่ถ้ายังไม่มีใครพูดพยากรณ์ก็หมายถึงผลของวิภูฏะ จิต
ดวงนี้ พระโพธิสัตว์นี้ได้สร้างคุณงามความดีมามาก ถ้าได้สร้างคุณงามความดีมามากจะไปดี
ทางโลกหรือทางธรรม ถ้าทางโลกก็สร้างคุณงามความดีต่อไป ถ้าสร้างคุณงามความดีต่อไปมันก็
พาประชาชนทำบุญกุศล ทำคุณงามความดี เป็นหัวหน้า เป็นผู้นำสังคม นี่สร้างคุณงามความ
ดีของตนต่อไป

แต่ถ้าจะพ้นจากทุกข์นี้ ถ้าพ้นจากทุกข์ ลาพระโพธิสัตว์ พอลาพระโพธิสัตว์แล้ว พอจิตสงบ แล้วๆ นี่สมาธิของโกปา สมาธิของโกปาพอจิตมันสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนาเห็นกาย เห็นกาย วิปัสสนาคือใช้งานชอบ งานชอบในวิปัสสนา งานชอบในการกระทำ สติชอบ สมาธิชอบ ปัญญาชอบ ความชอบธรรม เวลาพิจารณาไปแล้วมันปล่อย เวลาออกจากวิปัสสนา เอ้อ! มันต้องอย่างนี้ สติ

นี่คนที่มีอำนาจวาสนา คนที่มีสติปัญญาเขาต้องทดสอบ ทดสอบความเห็นของตนที่เราดู เราเห็นมันจริงหรือไม่จริง มันเป็นไป มันจริงหรือไม่จริง เพราะความคิดมันเป็นเรื่องโลก มันเป็นเรื่องพื้นฐานใช้ใหม่ เพราะคนมีชีวะมีชีวิตอยู่มันคิดได้ทั้งสิ้น คิด เวลามันเหนื่อย มันเบื่อ มันพิจารณาว่างไว้ เดี๋ยวก็คิดใหม่ โดยธรรมชาติของธาตุรู้ ธาตุรู้มันส่งออก สิ่งที่ถูกรู้มันมีอยู่พร้อม อยู่แล้ว

แล้วธาตุรู้ๆ โกปา คิดแค่นี้หรือ นี่หรือเป็นวิปัสสนา คิดอย่างนี้หรือ นี่ไง สมาธิของโกปา

สมาธิของโกปานัน โกปานันเขาก็ศึกษาของเขา เขาก็ค้นคว้าของเขาตามความเข้าใจของเขา แต่เวลาทำได้อย่างเขา เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปรีติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ถ้าเขามีการศึกษาของเขา เขาศึกษาแล้ว มีความเข้าใจแล้ว เขาอยากจะทำปฏิบัติ ปฏิบัติ

เวลาที่เขาจะทำปฏิบัติปฏิบัติขึ้นมา มันก็ต้องเป็นคุณสมบัติของเขา ถ้าสติก็ต้องเป็นสติของเขา ถ้ามีสติ มีสติบริกรรมพุทโธ สิ่งที่มีการศึกษา สิ่งที่มีความลึกลับสงสัยมันต้องวางให้หมด เพราะอะไร สัมมาสมาธิคือสติสัมปชัญญะเอาชนะใจของตนได้ ใจของตนเอาชนะใคร เอาชนะกิเลสตัณหาความทะยานอยาก เอาชนะความลึกลับสงสัย เอาชนะการคาดการหมาย เอาชนะการจินตนาการ เอาชนะการที่ว่าเรามีอุปาทานคาดหมายว่าจะเป็นอย่างไร แล้วสมาธิจะเป็นอย่างไร คาดหมาย

ถ้าศึกษามาที่ปริยัติ เวลาจะปฏิบัติๆ เห็นใหม่ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตาพระมหาบัวที่ว่าเป็นมหามา “มหา ให้วางสิ่งที่ศึกษามาจากกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วางไว้ในสมอง เกิดทุนไว้ ไม่ใช่ดูถูกดูแคลนไม่เห็นด้วย” นี่สมาธิของโกบ้าน

โกบ้านก็ศึกษามา ศึกษาจนมีความรู้ ความรู้นี้เป็นธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นประสบการณ์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ยังไม่เป็นของเรา ถ้ามันจะเป็นของเรานะ เราอยากจะทำให้เป็นของเราๆ มันต้องเป็นจากการประพฤติปฏิบัติ เป็นจากข้อเท็จจริง เป็นจากความจริงในใจของตน ไม่ใช่เป็นจากความคิดเป็นจากสมอง

ความสมองๆ สมองนี่โลกทัศน์ความเห็นของเรา เพราะไม่เห็นใจ เพราะไม่มีสมาธิ จึงไม่รู้จักใจเป็นอย่างไร ไม่รู้จักสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิเห็นใหม่ สัมมาสมาธิมีตัวตนนะ เรื่องของสสาร เรื่องของโลกวิทยาศาสตร์เป็นอนิจจัง มันมีของมัน แร่ธาตุมันแปรสภาพของมันโดยข้อเท็จจริงของมัน แต่ผลของจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เราเห็นใหม่ เราไม่เคยเห็น ไม่มีใครรู้ใครเห็นว่ามันเป็นตัวตน มันเป็นความคิดต่างๆ ที่มันพูดมันคิดที่ศึกษากรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้แต่เงา ไม่ได้ตัวจริงเลย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งบอกไว้หมดแล้วแหละ แต่เราได้ชื่อมันหมดเลย ไม่เคยเห็นตัวจริง เป็นความจำ สิ่งที่จำมาๆ จำมาเห็นใหม่ จำมาแล้วก็สร้างภาพเป็นโกยีนกรงใจ แล้วก็ความจำนั้นเป็นสมบัติของเราๆ

ไม่มีหรอก สัญญาความจำได้หมายรู้มันเปลี่ยนแปลง วันนี้คิดอย่างนี้ พรุ่งนี้คิดใหม่แล้ว แล้วเวลาคิดใหม่แล้ว เวลากรงขัง กรงขังของกิเลสใจ กิเลสมันสร้างกรงขังซ้อน ไขโกอยู่ในกรงขังของกิเลสมันก็พำร่าเพ้อของมันไปใจ นี่โกบ้า

ถ้ามันเป็นความจริงๆ สิ่งที่มีการศึกษามันเป็นสัญญาเป็นความจำ มันเป็นกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราตรึกใน

ธรรมๆ ใจ พระโมคคัลลานะตริกในธรรมๆ เวลาว่างเหงาหาเวลานอนใจ เวลาตริกในธรรมๆ ตริกในธรรมจนเลยเถิด

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาสอนใจ ไปสอนพระโมคคัลลานะ ถ้าง่วงนอนให้นอนซะ ถ้าปฏิบัติถ้ามันง่วงนอนเอาน้ำลูบหน้า แหงหน้าดูดาว ให้มันสว่างไสว ให้มันชัดเจนของมัน ให้มีการกระทำของมัน ให้มันเป็นความจริงขึ้นมา

ความจริงเป็นความจริงของเรา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สาธุ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระรัตนตรัยเป็นศาสดาของเรา แต่เวลาศึกษาทุกๆ เป็นภาคปริยัติศึกษามาเป็นความจำ ศึกษาเป็นปัญญา เวลาปัญญาขึ้นมาแล้วศึกษามาแล้วจะประพฤติปฏิบัติเข้าไปก็ปฏิบัติไปไม่ได้ เวลาจะไปปฏิบัติขึ้นมา มันเป็นโกปา มันต้องออกประพฤติปฏิบัติในป่า

อ้อ! ในป่านั้นไม่มี ทำอย่างนั้นไม่ได้ มันเป็นคนขี้ขลาด เป็นคนที่ไม่อาจหาญ สู้กับป่าไม่ได้ ยืนกรงให้เขาเลี้ยง ยืนกรงเลย นี่คือการกระทำ นี่การปฏิบัติใจ เพราะมันเป็นโกปา

ถ้าเป็นโกปา โกปาใจ เราก็ศึกษา เราก็อยู่กับสังคมมาทั้งสิ้น การเกิดเราเกิดจากพ่อจากแม่ เราเกิดมาจากโลก เราไม่ยิ่งใหญ่มาจากไหนหรอก

เราเกิดมาจากโลก แต่ที่เราพยายามหลีกเลี่ยง พยายามจะฝึกฝนตนขึ้นมา เพราะเราเห็นภัยในวัฏสงสารใจ เห็นการเกิด การแก่ การเจ็บ การตายใจ เห็นการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มันไม่มีที่สิ้นสุดใจ เรามีอำนาจวาสนาขึ้นมา เราอยากกระทำของเราขึ้นมาจริงใจ

เวลาเราศึกษา เราก็ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในปัจจุบันนี้ตำรับตำราเยอะมากมหาศาล ถ้าเราศึกษานะ เพราะพระกรรมฐานเขาศึกษา แต่ศึกษาแล้วไม่สอบเอาชั้นเอาตอน ไม่ไปสอบเอาใบประกาศใจ ถ้าการศึกษา เขาต้องศึกษาแล้วเขามีความรู้ เขามีใบประกาศใจ แล้วใบประกาศก็แขวนไว้รอบบ้านเลย เอาไว้เผาศพมัน

แต่ถ้าเป็นกรรมฐานเรา เราเอาหัวใจ เอาความจริงในใจของเรา ถ้าใจของเราจะ ถ้าเรามีสติ มีปัญญา เราฝึกฝนของเราขึ้นมา ถ้าฝึกฝนขึ้นมามีครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติ ปฏิบัติมาแล้วนะ “จิตนี้แก้ยากนะ จิตนี้แก้ยากนะ” เราจะแก้จิตๆ แก้จิตไปแก้ที่ไหนล่ะ ไปว่ามัน ไม่ได้ สอนมันไม่ได้ หลวงปู่เสาร์โง หลวงปู่เสาร์ประวัติของท่านนะ ท่านเทศน์น้อยมาก

เวลาครูบาอาจารย์ถามหลวงปู่เสาร์ “ทำไมท่านเทศน์น้อย”

“โธ้ย! ทำให้มันดู มันยังไม่ทำเลย”

นี่ก็อยู่ที่ว่าสนาใจ ทำให้มันดูก็ชีวิตของท่าน การดำรงชีพของท่าน ในการประพฤติปฏิบัติ ของท่าน ท่านทำให้เห็นๆ เลยละ แต่เราก็อธิบายไม่ได้ ทำให้มันดู มันยังไม่เอา คำว่า “เอา” ใจ

แต่หลวงปู่มั่นเวลาท่านทำของท่าน เพราะอำนาจวาสนาของคนมันมาแตกต่างกันไป หลวงปู่มั่นเห็นใหม่ เวลาท่านพูดกับหลวงตา หลวงตาท่านพูดให้ฟังประจำ เราทำคุณงามความดี ใ้ไว้มาก การว่าทำคุณงามความดีขึ้นมา เวลาท่านเกิดมาแล้ว ท่านก็อยากจะพ้นจากทุกข์ไป เวลา ท่านประพฤติปฏิบัติ ท่านก็แสวงหาครูบาอาจารย์ไป เวลาแสวงหาครูบาอาจารย์ ท่านก็บวชใน อุบลฯ ท่านก็ศึกษาตามสำนัก เวลาจะออกปฏิบัติ เพราะมันไม่มีใครเอาด้วยใจ หลวงปู่เสาร์ ท่านก็อยากประพฤติปฏิบัติ หลวงปู่เสาร์ท่านเป็นอาจารย์หลวงปู่มั่น ท่านพากันออกป่า หลวง ปู่เสาร์พาออกธุดงค์นะ ออกธุดงค์ไป

ไม่ติบๆ นะ ผู้ประพฤติปฏิบัติ ผู้บวชใหม่ นำเห็นใจมาก ชมราวาสธรรมๆ ในนวกวาทสิ่งที่ เป็นเรื่องยิ่งใหญ่ของพระบวชใหม่คือทนคำสอนได้ยาก หนักก็ไม่ได้ นี่ก็ไม่ได้ มันผิดไปหมดเลย ผิดจริงๆ เพราะอะไร เพราะเราเคยชิน เราเคยชินกับสิทธิเสรีภาพ เราเคยชินกับความยิ่งใหญ่ ใครมองหน้าไม่ได้ เรานี้ยิ่งใหญ่หนัก

แล้วพอบวชมาแล้วขึ้นมา เป็นพระนวกะ มันมีพระพี่เลี้ยง พระพี่เลี้ยงคอยอบรมสั่งสอน สิ่งที่ ขัดอกขัดใจมันใช้ชีวิตไม่เหมือนมนุษย์เลย ทำอะไรก็ไม่ได้ ทำอะไรก็ไม่ได้ แต่ความจริงได้ เพราะ ถ้าไม่ได้ทำอะไรผิดเลย เราอยู่โดยที่ไม่ทำอะไรผิด แต่นิสัยคนมันเคยไป ถ้านิสัยคนมันเคย เวลา

มาบวชก็แสนทุกข์แสนยากอยู่แล้ว ยิ่งต้องมาหายใจนึกพุท หายใจออกนึกโธ ยิ่งมาบังคับหัวใจอีก
แค่บวชมาเป็นพระ วินัยก็ทำลำบากไปหมดอยู่แล้ว ยังจะบังคับใจอีก ตัวก็ติดขัดๆ จะขังหัวใจอีก
ขังไม่อยู่หรอก ยิ่งกดดันเท่าไรมันยิ่งไป

นี่ไง เพราะมันอยู่ที่วาสนาไง ถ้ามีวาสนาขึ้นมาเวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เวลาหลวงปู่
เสาร์ท่านพาหลวงปู่มั่นออกไป มั่นออกไปแล้ว มันไปทำไม คนเราอยู่ในบ้านในเมืองมันมี
ความสุข ไร่บ้านมีคนอุ้มชูมีคนดูแลอยู่ ทำไมต้องไป

โกป่าหาอยู่หากินเอง แล้วเวลาหาอยู่หากินเอง ในเมื่อเราไม่สามารถควบคุมใจเราได้ เรา
เข้าป่าเข้าเขาไปโดยสุภาพบุรุษ เป็นนักปราชญ์นะ สร้างอานาจาสมาชานาตนั้น ไม่รู้ดีรู้ชั่ว
หรือว่าในเมืองมันสะดวกสบายอย่างไร ในป่ามันทุกข์ยากอย่างไร แล้วไปทำไม

เวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติเห็นกิเลส รู้จักกิเลส รู้เห็นฤทธิ์เห็นเดชของมัน ดูพระใหม่สิ หนูก็
ไม่ได้ นี่ก็ไม่ได้ ไม่มีอะไรได้สักอย่างเลย เวลาเข้าไปอยู่ในป่า ไปอยู่ในป่าแล้วยิ่งไม่ได้ใหญ่เลย
แล้วเวลาคำมิดเราไปอยู่ในป่าในเขาที่ไม่มีสิ่งใดคอยคุ้มครองดูแล เอาสิ เสือสางมันมีทั้งสิ้น มีทุก
อย่าง ไปอยู่ในที่ลึกลับต่างๆ เราเอาสิ่งนั้นช่วยให้เราความคิดไม่ฟุ้งซ่านเกินไป

นี่ไง สมาธิของโกป่าๆ โกป่าเขายอมรับความจริงถึงความรู้สึกนึกคิดของคน แล้วความรู้สึก
นึกคิดของคนมันมีกิเลสต้นเหตุความทะยานอยาก ไม่ใช่ไปป้อนมันไป

โกป่า อยากจะคิดก็คิดใหญ่เลย มีสมุท ดินสอ จดกันใหญ่เลย โอ้ย! วิเคราะห์วิจัยเป็นธรรมๆ
เป็นธรรมของโกป่า

แต่ถ้าเป็นโกป่าไม่เป็นเช่นนั้น เวลาโกป่านะ เวลาทำความสงบ ทำความสงบเป็นพื้นฐาน
เวลาเป็นพื้นฐานแล้ว ครูบาอาจารย์ท่านมีประสบการณ์อย่างนั้นแล้ว ท่านถึงระวางลูกศิษย์
มาก หลวงปู่มั่นเวลาพูด พระใหม่ๆ ต้องให้มีข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ของใจ คำว่า “เป็นเครื่อง
อยู่ของใจ” ให้ใจมันมีที่พัก ให้ใจมันมีที่อบอุ่น ไม่ใช่เราจะสอนๆ แล้วใจของคนมันดิ้นรนไปทั้ง
ตัว เพราะอะไร เพราะการประพฤติปฏิบัติจิตตภาวนา เขาต้องการจิต เขาเอาจิตมาภาวนา

ไก่อปา นั่นนะ มันเอาแต่อารมณ์ เอาแต่ความคิด แล้วพอความคิด ก็เลสมันยิ้มเลยนะ เข้าไม่ถึงเรา ก็เลสมันยิ้มเลย ผู้รู้สิ่งให้ถูกรู้ สิ่งที่ทำคือสิ่งที่ให้ถูกรู้คือจรตนิสัยสัญญาวิเคราะห์วิจัย ส่งออกหมด พอมันส่งออกไปนะ ก็เลสมันยิ้ม ไม่เข้ามาถึงเรา พอไม่เข้ามาถึงเราแล้วมันก็ไม่แสดงตัว มันก็ไม่ตื่นรนไง โอโฮโฮ! สงบเสงี่ยม รอแต่เขาเอาอาหารมาให้ รอน้ำรออาหาร ถ้าขาดน้ำขาดเดี๋ยวตายหมดเลย

แต่ไก่อปามันต้องคู้ต้องเขี่ย ต้องหาทุกอย่างเพื่อดำรงชีพ แล้วพยายามค้นคว้าหาใจของตน นี่ถ้าครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงนะ แล้วเวลาทำความสงบของใจ เอาละอยู่ที่จรตนิสัย เวลาหลวงตาท่านพูดถึง เวลาคนที่ภาวนาไปนะ พุทโธๆ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เวลาจิตมันสงบ จิตมันลงไป ชณิกสมาธิ อุภาจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ เวลามันมีความสงบระงับขึ้นมา เป็นพระมันก็สงบเสงี่ยมขึ้น เป็นพระก็มีจิตมีกิริยาที่สวยงามเพราะว่าจิตมันสงบ จิตมันร่วมเย็นใจ

แต่เวลาจิตมันเร้าร้อน การแสดงออกนั้นมันก็กระทบกระเทือนคนอื่นเหมือนกัน การกระทบกระเทือนนั้นมันเป็นเรื่องธรรมดา ลื่นกับพื้น คนอยู่ด้วยกันไง

เวลาพระกรรมฐานเขารู้จรต รู้นิสัยกัน เขารักกัน เพราะมันทุกข์ยากมาด้วยกันไง เหมือนทหารออกรบ ทหารผ่านศึกในรุ่นไหนเขาจะคิดถึงเพื่อนเขา นี่เหมือนกัน พระกรรมฐานเวลาออกวิเวก พระกรรมฐานเวลาเขาผ่านวิกฤติในชีวิต สิ่งที่เป็นจริง ๆ เห็นไหม หลวงปู่มันเวลาไปหนีไฟป่า มหานี้เป็นเพื่อนตายๆ เพราะว่าท่านต้องมีพระอายุพรรษาน้อยคอยช่วยท่าน เพราะท่านเป็นพระที่แก่ชราภาพ

เวลาท่านทำของท่านในหัวใจของท่าน เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติมาท่านมีประสบการณ์ของท่านมา แล้วจิตมันแก๊ยากๆ จิตมันตื่นรนอย่างไร แล้วเวลาเจริญๆ ก็ดีงามมาก เวลาเจริญขึ้นมาก็เหมือนพระอรหันต์เลย อู้ย! สุดยอด เวลาจิตมันเสื่อมนะ เลวกว่าสัตว์

สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง ความดี ความชั่วมันก็พลิกหน้าเปลี่ยนหน้ามาเล่นตลอด ก็เลสในใจของตนๆ มันเปลี่ยนหน้ามาเล่นตลอด แล้วถ้าสมาธิของไก่อปาๆ จิตสงบแล้วมันร่วมเย็นขนาดไหน

แค่รักษาให้มันเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ รักษาไว้รักษาได้ยากเลย รักษาสมาธิ รักษาไว้ การรักษาเห็นใหม่ สิ่งที่ว่ามันลอย มันอะไรนั่น ไอนั้นนั่นจะช่วยให้เสื่อม ใจที่รู้วาระจิต รู้ต่างๆ นั้นอภิญญา เวลาอภิญญา อภิญญามาจากไหน แบท โทรศัพท์ที่ไม่มีแบท แบทหมด ไปไม่ได้

นี่ไง เวลาเราทำความสงบเกือบเป็นเกือบตาย เราซาร์จแบทมาเต็มเลย แล้วก็โทรเล่นไปหมดเลย เล่นเกมหมดเกลี้ยง แบทหมด แล้วทำอย่างไรต่อ

แต่ถ้าเป็นสมาธิของโกป่า เราซาร์จแบท เราพยายามทำให้มันดีขึ้นแล้วถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาใจ ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาเห็นใหม่ โทรศัพท์มือถือเขาสื่อสารเพื่อเป็นกิจจะลักษณะเพื่อคุณประโยชน์เขาได้ นี่ไงถ้ายกขึ้น เราจะสื่อสารเรื่องอะไร เราติดต่อกับใคร เรามีธุรกิจอะไร เราจะติดต่อกับใคร ติดต่อแล้วต้องเสียค่าโทรศัพท์ เสียค่าคุยเสียค่าพูดตลอดเวลา

แต่มรรคไม่เป็นเช่นนั้น เวลามรรค จิตสงบระงับแล้วนะ ถ้ามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง แล้วเห็นอย่างไร เวลามันเห็น สมาธิมันอ่อนแอ เวลาเห็นแล้วเห็นเป็นภาพ เวลาสมาธิเบาบางลงภาพนั้นลึบไปเลย ถ้าพิจารณาโดยสติปัญญาพิจารณากาย ถ้ามันจับอารมณ์ความรู้สึกของเราได้ ถ้าจับความเห็นของเราได้ เวลามันจะวิปัสสนา วิปัสสนาอย่างไร

แต่ใจที่ว่าเห็นเป็นดวง เห็นเป็นจุด เป็นความสว่าง ใจนี้มันเป็นอาการ มันเป็นความเห็น แล้วมันมีอยู่ประจำใจสัตว์โลก ใจที่บอกว่า “อ้อ! เราลืมตา แล้วเราใช้สติปัญญาของเรา อ้อ! ชวนะมันเต็ม ใจพวกหลับตามันทำอะไรไม่เป็นหรอก”

ลืมตา ลืมตาเห็นอะไร ลืมตาเป็นวิปัสสนาหรือ ลืมตา สัญญาทั้งนั้น สัญญา ใก่ยีนกรง ใก่บ้าน ยีนกรงแล้วมันก็นับชี้กรง เพราะอะไร เพราะบาลีก็ไม่ยอมรับของเขา บาลีนะ ใก่หนุนผิด ใก่หนุนผิดไปหมด ใก่บ้านก็ไม่ยอมรับเขา ในการศึกษา ก็บอกว่าสิ่งนั้นบาลีนี้มันเป็นบาลีเถื่อนไม่ใช่บาลีของเรา

แต่โกบ้านเขาศึกษามาโดยบาลีไวยากรณ์ โดยบาลีสันสกฤต ชัดเจนของเขา แปลตรงตัว เพราะเขาเป็นการศึกษา เขาศึกษาธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาแล้วเป็นปริยัติ เวลาออกมาปฏิบัติ เขาปฏิบัติขึ้นมาให้ใจของเขาที่ศึกษามาเห็นใหม่

ดูสิ เวลาหลวงปู่มั่นพูดกับหลวงตาพระมหาบัว “เวลาจะประพฤติปฏิบัติไปแล้ว ถ้ามัน เป็นความจริงแล้ว ปริยัติ ปฏิบัติ มันจะมาเป็นอันเดียวกันเลย”

ปริยัติคือการศึกษา ธรรมและวินัยเป็นบาลีเป็นสันสกฤตต่างๆ นั้น เป็นธรรมวินัยของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ท่านตรัสรู้แล้วท่านวางธรรมวินัย วางธัมมจักขุ อาทิตย อนัตตย ต่างๆ ท่านวางไว้แล้ว แล้วเราศึกษามาแล้ว ศึกษามาเป็นแนวทาง ศึกษามานี้โกบ้าน

เวลาศึกษาเป็นปริยัติจะมาเป็นโกปา ใปกาก็พยายามประพฤติปฏิบัติขึ้นมา สิ่งที่เป็น ความจำ สิ่งที่เป็นสัญญาขึ้นมา วางให้หมดๆ อย่าให้มันขัด อย่าให้มันแย้ง อย่าให้มันตะให้มัน ถีบ หลวงปู่มั่นท่านเคยกระทำมาก่อน เวลาเราปฏิบัติขึ้นไปถ้ามันเป็นศีล เป็นสมาธิ เป็นปัญญา ขึ้นมาตามความจริง ถ้าเป็นสมาธิก็เป็นสมาธิของโกปา ใปกาคือมันเป็นสมาธิโดยข้อเท็จจริง

สิ่งที่มันจะเป็นข้อเท็จจริง คนที่ประพฤติปฏิบัติใหม่ๆ คนที่ไม่มีประสบการณ์มันก็ต้องมีสิ่ง ใดเข้ามาได้มาแย้งเป็นเรื่องธรรมดา อารมณ์ความรู้สึกของคนมันไม่เหมือนกัน สิ่งที่ทำให้สงบ แล้วให้สงบเหมือนกัน มันเป็นไปได้

ถ้ามันมีสิ่งใดขึ้นมา เขาก็แก้ เขาก็ไขของเขา เขาต้องแก้ไขของเขาขึ้นไปให้เป็นศีล ให้เป็น สมาธิ ให้เป็นปัญญา ให้เกิดมรรคเกิดผล เวลาที่ประพฤติปฏิบัติตามความจริง ถ้ามันเป็นมรรค ๔ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ เป็นบุคคล ๔ คู่ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามีมรรค สกิทา คามีผล อนาคามีมรรค อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล เขามีเหตุมีผล มีการตรวจสอบ นี้ ครอบครวักรรมฐาน

นี่ไง หลวงปู่มั่นเห็นใหม่ ลูกศิษย์ลูกหาท่านมากมายมหาศาล เวลาพูดธรรมะกันทำไมมันจะ ไม่รู้ แล้วเวลาครูบาอาจารย์ท่านก็พูดธรรมะกัน มันเป็นเรื่องข้อเท็จจริงนะ โทรศัพท์ผิดคลื่นไม่ได้นะ

โทรศัพท์คนละยี่ห้อมันโทรกันไม่ได้ แล้วโทรจิตละ **ธมฺมสากัจจา เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ** นี่สมาธิของโกปา โกปาเขามีเหตุมีผลมีที่มาที่ไป มีชื่อจากปริยัติ มีปฏิบัติขึ้นมาโดยเห็นหน้ากิเลส ชำระล้างกิเลสตั้งแต่หลานมัน ลูกมัน พ่อมัน พญามารฆ่าหมดเลย แล้วคนที่ไม่เคยฆ่า ไม่เคยเห็น พญามารจะรู้ได้อย่างไร

เวลาหลวงตาทำนุคุยกับครูบาอาจารย์ถ้าจบสิ้นใช้ได้ ถ้าไม่จบสิ้น ฆ่าได้แต่หลาน ลูกยังไม่เคยเจอ แล้วพ่อมันความโลภ ความโกรธ ความหลง ไม่เคยเห็นเลย แล้วเจ้าวัฏจักรละ

หลวงตาทำนุพูด “ปฏิบัติมา อวิชา ใครก็รังเกียจจริงจังอนทั้งสิ้น เวลาไปเจอวิชามันสวย ยิ่งกว่านางสาวจักรวาล จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส มันสว่างไสว มันผ่องมันใส มันอลังการ มันเหนือโลก มันยิ่งใหญ่ แล้วมันคือใคร มันก็คือจิตใจ จิตมันยิ่งใหญ่ จิตมันโอไฮ้! อลังการ แล้วจะทำลายมันไหม”

นี่ไง แหวนเพชรใจ เวลาทำลายมัน ไม่เห็นมันด้วย ไปยอมจำนนกับมัน เป็นข้ามันให้มันขี่คอยู่นั่นแหละ แล้วกว่าจะเห็นมัน นี่ไงการเห็น “จิตเดิมแท้ที่ผ่องใส จิตเดิมแท้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส” แล้วผ่องใสมีเห็นใหม่ มีสติปัญญาจับตัวผ่องใสได้ใหม่ มีสติปัญญารู้เท่าทันจิตตัวเองใหม่ แล้วถ้ารู้แล้ววิปัสสนาอย่างไร

นี่ดูสิ สติ มหาสติ แล้วปัญญาญาณมันเป็นอย่างไร นี่พิจารณาไป นี่โกปา สมาธิของโกปาชัดเจน มีที่มาที่ไป สัจจะ อริยสัจจะ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ มรรคผลมีอยู่จริง

แต่โกป้ามันทำจนเลอะเทอะ จะเป็นปริยัติก็ไม่ใช่ จะเป็นปฏิบัติก็ไม่เชิง เป็นโกป้า เอวัง